

९. पर्यटन, वाहतूक व संदेशवहन

प्रश्न-१ चूक की बरोबर ते सकारण सांगा.

- १) भारतातील नैसर्गिक विविधतेमुळे पर्यटन व्यवसायाचे भवितव्य उज्ज्वल आहे.
- २) पर्यटन हा अदृश्य स्वरूपाचा व्यवसाय आहे.
- ३) देशातील वाहतूक मार्गांचा विकास हा देशांच्या विकासाचा एक निर्देशांक आहे.
- ४) भारतात पर्यटन व्यवसायाचा विकास नव्याने सुरु झाला आहे.
- ५) ब्राझीलिया ही ब्राझीलची राजधानी आहे.
- ६) ब्राझीलमध्ये सर्वत्र सामान्यपणे वाहतूक होते.
- ७) ब्राझीलमध्ये वाहतूक मार्गांचा जास्त विकास झालेला नाही.
- ८) ब्राझीलमधील पॅराना ही दक्षिणवाहिनी नदी जलवाहतुकीसाठी उपयुक्त आहे.
- ९) भारतात ब्राझीलच्या तुलनेने लोहमार्ग व रस्ते वाहतुकीचे जाळे दाट आहे.
- १०) भारतात लोहमार्ग विकासांमुळे प्रवासी व मालवाहतूक सुलभ झाली आहे.
- ११) भारतात उत्तर भारतीय मैदानी प्रदेशात लोहमार्गाचे विरळ जाळे आहे.
- १२) जलमार्ग हे वाहतुकीचे स्वस्त साधन आहे.
- १३) आंतरराष्ट्रीय व्यापारांपैकी सुमारे ९० % व्यापार सागरी मार्गाने होतो.
- १४) ब्राझीलमध्ये एकूण पाच प्रमाणवेळा मानल्या जातात.
- १५) ब्राझीलची अधिकृत प्रमाणवेळ ही ग्रीनिच वेळेच्या तीन तास मागे आहे.
- १६) ब्राझीलमधील संदेशवहन गतिमान आहे.
- १७) ८२° , ३२° पूर्व हे भारतीय प्रमाणवेळेचे रेखावृत्त आहे.
- १८) भारतीय प्रमाणवेळेचे रेखावृत्त अलाहाबाद शहराजवळून जाते.
- १९) भारतीय प्रमाणवेळ ही ग्रीनिच वेळेच्या ३ तास ३० मिनिटे पुढे आहे.
- २०) ब्राझील देशाची वेळ भारतीय वेळेच्या पुढे आहे.

प्रश्न- २ रा. कारणे द्या.

- १) ब्राझीलमध्ये पर्यावरणस्नेही पर्यटनाचा अधिक विकास केला जात आहे.
- २) भारतात एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नातील पर्यटन क्षेत्राचा वाटा कमी आहे.
- ३) ब्राझीलमधील पश्चिम भागात रस्ते मार्गाचा विकास मर्यादित झाला आहे.
- ४) ब्राझीलमध्ये जलमार्गाचा विकास झालेला नाही.
- ५) उत्तर भारतीय मैदानी प्रदेशात लोहमार्गाचे जाळे विकसित झाले आहे.
- ६) देशाच्या सर्वांगीण विकासासाठी वाहतूक मार्गाचा विकास उपयुक्त ठरतो.
- ७) आंतरराष्ट्रीय व्यापारासाठी सागरी मार्गावर अवलंबून राहावे लागते.
- ८) ब्राझीलच्या उत्तर आणि वायव्य भागात दूरसंचार सेवांचा विकास मर्यादित स्वरूपात झाला आहे.
- ९) दूरसंचार सेवेचा विस्तार करणे हे ब्राझीलच्या अर्थव्यवस्थेला एक आव्हान होते.
- १०) भारत हा सर्वाधिक स्मार्टफोन आणि इंटरनेट वापरणाऱ्यांचा देश बनला आहे.
- ११) दूरसंचार उद्योग या क्षेत्रात भारताचा भविष्यकाळ उज्ज्वल झाला आहे.

प्रश्न ३ रा. थोडक्यात उत्तरे द्या.

- १) ब्राझीलचा कोणता घटक पर्यटकांना आकर्षित करतो?
- २) ब्राझीलच्या अंतर्गत भागात लोहमार्गाच्या विकासात कोणत्या अडचणी आहेत ?
- ३) ब्राझील मध्ये कोणत्या साधनांमुळे संदेशवाहन अतिशय गतिमान झाले आहे?
- ४) परदेशी पर्यटक भारतात कोणत्या कारणासाठी येतात ?
- ५) भारतातील कोण-कोणत्या वैशिष्ट्यांमुळे परदेशी पर्यटक भारताला भेट देतात?